

Moció per homenatjar els rodencs deportats als camps de concentració

A Catalunya, segons un estudi del Departament d'Acció Exterior, Relacions Institucionals i Transparència del Govern català, de la Universitat Pompeu Fabra i de l'entitat Amical Mauthausen, eleva a 8.964 el nombre de deportats republicans als camps nazis. D'aquests, 7.347 van estar internats a Mauthausen, 751 a Dachau, i 638 a Buchenwald. La resta es va repartir entre altres camps com Neuengamme, Flossenbürg i Ravensbrück. Moltes d'aquestes persones deportades eren dones, de les que malauradament no ha quedat cap registre, no se'n sap el nom ni la procedència. El 59% de les persones deportades va morir i el 4% es van donar per desaparegudes. Un 37% van ser alliberades, entre elles la Neus Català.

El camp de concentració de Mauthausen-Gusen fou un complex de diferents camps de concentració i més tard també d'extermini construïts el 1938. Va ser un emblema de la deportació republicana un cop acabada la Guerra Civil, pel gran nombre d'espanyols i catalans que hi foren internats. Dels més de set mil republicans catalans i espanyols internats en aquest camp, tan sols al voltant de dos mil van aconseguir sobreviure. La majoria d'ells van morir al recinte de Gusen, anomenat «cementiri dels espanyols», a causa de les duríssimes condicions de treball a la pedrera de Gusen, les malalties associades a la fam, la falta d'higiene, a l'esgotament, o gasejats al castell de Hartheim, centre utilitzat per a l'assassinat de malalts psíquics i físics.

Pel què fa als Rodencs, 9 persones van ser deportades als camps de concentració, dels quals 6 van morir a Mauthausen i 3 van sobreviure als camps de concentració, morint anys més tard:

Morts a Mauthausen

- **Àngel Artola i Casals** (Sant Hilari Sacalm, 2-08-1903 – Gusen-Mauthausen, 12-08-1941)
Carrer de Les Escoles (casa del mestre)
- **Francesc Fussimanya Sabatés** (Roda de Ter, 14-03-1903 – Gusen-Mauthausen, 3-8-1941)
Costa del Ter, 12
- **Francesc Xarles Puigdollers**(Roda de Ter, 25-09-1903 – Gusen-Mauthausen, 8/07/1941)
Carrer Alsina, 7
- **Joan Vilaseca Vinyes** (Roda de Ter, 6-02-1890 – Gusen- Mauthausen, 8-04-1941) **Carrer Major (de dalt), 47 1er**

- **Pere Expósito Masnou** (Montseny, 29-06-1900 – Gusen-Mauthausen, 6-11-1941) **Carrer Pont (Sòl del Pont), 2 2n.**
- **Victor Aragonès Pinyol** (Tortosa, 3-05-1904 – Gusen-Mauthausen, 2-11-1941) **Carrer Bausells, 6 2n.**

Supervivents:

- **Miquel Serra Grabulosa** (Roda de Ter, 29-03-1921 - 1989) (Gusen-Mauthausen) **Carrer Major (dalt), 47**
- **Ramon Sanjaume Clarà** (Roda de Ter, 5-07-1909/08?) (Gusen-Mauthausen) **Carrer Bac, 11**
- **Valentí Portet Orriols** (Roda de Ter, 17-09-1910) (Neuengamme) **Carrer Bac, 21**

El 17 de maig va fer 12 anys que es va inaugurar la placa d'homenatge als rodencs deportats al camp de concentració de Mauthausen-Gusen. El 4 i 5 de maig, es va commemorar el 75è aniversari de l'alliberament del camps de concentració de Neuengamme i Mauthausen-Gusen respectivament.

Günter Demnig és un artista que el 1993 va crear les Stolpersteine en memòria de les víctimes del nazisme. Les Stolpersteine són unes petites llambordes quadrades de ciment amb una placa de llautó al damunt en la qual grava el nom de la víctima, l'any de naixement, la data de deportació i la de mort. Ho fa per commemorar la memòria de les persones que van ser deportades als camps de concentració i es posen a la casa on van viure els deportats al seu municipi. No només, es ret homenatge a les persones assassinades, sinó també als supervivents, incloent-hi persones que van poder exiliar-se i refugiar-se en altres països.

L'any 1996, va col·locar la primera sense autorització municipal al districte berlinès de Kreuzberg. Actualment existeixen més de 60.000 Stolpersteine, a més de 21 països a tot Europa i a l'octubre del 2017 es va col·locar la primera fora d'Europa, a Buenos Aires. En pocs anys, han esdevingut el memorial més gran del món.

El Memorial Democràtic ha impulsat la col·locació de llambordes “Stolpersteine” en el territori de Catalunya. La primera llamborda que es va posar a Catalunya, va ser el 2015 a Navàs. Fins ara se n'han posat a Manresa, Igualada, Sabadell, Girona, Castellar del Vallès, Olesa de Montserrat, Granollers, Gironella, Puig-Reig, Sant Vicenç de Castellet o Lleida entre altres i als Guaiaments on es va posar la llamborda de la Neus Català quan encara era viva. Pel què fa a la nostre comarca, només Prats de Lluçanès ha col·locat les llambordes l'abril del 2019.

El foment de la memòria històrica és important com a eina de dignificació i record per a les persones que han sigut víctimes de guerres, persecucions diverses per raons ètniques, ideològiques, polítiques, religioses o de qualsevol tipus. Més enllà del record, crear espais de

memòria és imprescindible per fer pedagogia dels valors de la pau, de la tolerància i del respecte entre les generacions més joves. A tots ens pertoca no oblidar aquests episodis de la nostra història, però com a regidors i regidores de Roda de Ter tenim el deure de seguir treballant perquè tothom conegui el què va passar i no es torni a repetir mai més.

Per tot això, el Grup Municipal d'Esquerra- Roda Republicana proposa al ple l'adopció dels següents acords:

PRIMER: Treballar perquè tots els rodencs i rodenques coneguin aquesta etapa de la nostra història, sobretot els més joves, i fer-ho des dels tots els àmbits, especialment i de forma coordinada amb les Escoles i l'Institut.

SEGON: Treballar per posar les Stolpersteine a Roda de Ter i fer un homenatge als rodencs que van ser deportats als camps de concentració i a les seves famílies.

TERCER: Fer l'encàrrec de les 9 llambordes a l'artista Gunter Demnig, a través del Memorial Democràtic, per tal que faci les llambordes i siguin col·locades davant dels domicilis on van viure els deportats.

QUART: Treballar per tal que es puguin editar les memòries d'en Miquel Serra i Grabulosa, supervivent de Gusen-Mauthausen, pel seu valor històric per Roda. Memòries escrites el 1979 que va titular "Holocaust i Roda de Ter" .

CINQUÉ: Traslladar els presents acords al Memorial Democràtic, a l'Amical Mauthausen, així com a totes aquelles associacions compromeses en la reivindicació i dignificació de les víctimes de la barbàrie nazi i feixista.

Roda de Ter, octubre de 2020